

TÜRKİYE'NİN ENERJİ POLİTİKASI İLE İLGİLİ BAZI DÜŞÜNCELER

Nusret Alperöz

Ülkemizde son 10-12 yıldan beri var olan elektrik enerjisi yetersizliklerinin nedenleri ve gelecekteki enerji politikamız hakkında şimdiki kadar pek çok şeyler yazılmış ve söylenmiş ve bu konulardaki fikirler oldukça açıklığa kavuşmuştur. Ancak ülkemizde nükleer santral kurulup kurulmaması konusunda çeşitli çevrelerce değişik fikirlerin öne sürüldüğü ve bir kararsızlığın egemen olduğu görülmektedir. Bu bakımdan yazılanların ve söylenenlerin çokluğuna karşın, gene de bu konulardaki düşüncelerin açıklanmasında yararlar olabilir.

Nusret Alperöz, Öğr. Görevlisi,
İTÜ Elk. Fak.

ilkemizde ekonomik olarak yararlanılabilecek su kuvveti potansiyelinin en az 70 milyar kWh/yıl düzeyinde olduğunu, hatta bunun 80-90 milyar kWh/yıl düzeyine yükseltilmesi olasılığının bulunduğunu, buna karşılık hidrolik üretimin 1974 yılında 3,3 milyar kWh/yıl olarak gerçekleştirildiğini, 1975 yılı için öngörülen miktarın ise 4,9 milyar kWh/yıl düzeyinde bulunduğunu ve bunların ekonomik hidrolik potansiyelimizin sırasıyla % 4,7 ve % 7'sini oluşturduğunu bilmekteyiz.

öte yandan ülkemizin halen bilinen 6 milyar ton düzeyindeki linyit rezervinin yılda ancak 6,7 milyon ton kadar bir kısmının üretildiğini, bu rezervin yılda 46 milyon ton düzeyinde bir üretime elverişli olduğunu, 1974 yılında elektrik enerjisi üretiminde kullanılan linyit miktarının 1,7 milyon ton düzeyinde olup, yapılması olanaklı yıllık üretimin yaklaşık % 3,7'si düzeyinde bulunduğunu yetkili kurumların bildiri ve yayınlarından öğrenmekteyiz.

Görüldüğü ve esasen bilindiği gibi henüz elektrik enerjisi üretimi ile ilgili öz kaynaklarımızı çok küçük oranlarda değerlendirebilmekteyiz.

Yakıt-yağı (fuel-oil) ile ilgili durum da belirliktir. Bilindiği gibi ülkemizde yakıt-gazı santrallerinin kuruluşu, petrol şirketlerinin, sömürdükleri ülkelerin yakında uyanıp mallarına sahip çıkacakları hususunda ilk sezileri aldıkları 1955 yılından sonraki yıllarda, üretimi aşırı ölçüde artırarak, afişe fiyatların altında satışlar ve türlü yollarla tüketimi teşvik ettikleri ve birçok ülkede çok sayıda yakıt-yağı santrallerinin kurulduğu döneme rastlar. Son olarak, bilinen nedenlerle 1973 yılında petrol fiyatları ansızın dört katına çıkarıldı, üretim sınırlandırıldı ve akaryakıt enerji üretimi bakımından pahalı ve güvensiz bir duruma geldi. Bir fikir vermek üzere TEK'in yayınlarına göre, motorin yakan gaz türbinli Seydişehir ve Bornova santralleri ile, yakıt-yağı yakan Hopa ve An-

barlı santrallerinde ve linyit yakan Tunçbilek ve Soma santrallerinde net üretimin kWh'i başına yakıt giderleri aşağıda krş/kWh olarak gösterilmiştir.

Seydişehir (motorin)	132,32
Bornova (motorin)	96,19
Hopa (yakıt-yağı)	40,01
Anbarlı (yakıt-yağı)	32,37
Tunçbilek (liniyit)	6,12
Soma (liniyit)	6,06

Nükleer enerjiye gelince; Akaryakıt için söz konusu olan sakıncalar nükleer yakıt için daha büyük oranda vardır. Şöyle ki;

1. Petrolü, petrol üreticisi birçok ülke ve şirketten sağlama olanağı bulunduğu halde, başlıca nükleer yakıt olan zenginleştirilmiş uranyum için sadece ABD ve Sovyetler Birliği'ne bağımlı olmak zorunluluğu, vardır. Çünkü uranyumun zenginleştirilmesi işlemi günümüzde yalnız bu iki ülkede yapılabilmektedir. Fransa'da yeni olarak böyle bir tesisin kurulmasına çalışılmaktadır. Yani uranyum herhangi bir ülkeden alınsa bile, zenginleştirme işlemini yukarıda sözü geçen ülkelerden birine yaptırmak gerekecektir. Ancak 1982'den itibaren dünyada zenginleştirilmiş uranyum sağlanmasında darboğazlarla karşılaşılacağı ve 1985'lerden sonra dünyanın zenginleştirilmiş uranyum açığının hemen hemen % 100'ü bulacağı yetkili uzmanlarca ifade edilmektedir.

Doğal uranyum yakıtlı bir santral düşünülmesi halinde ise, bu tip reaktörlerin ve ağır suyun tek yapımcısı olan Kanada'ya bağımlı olmak gerekecektir.

2. Bütün emniyet tedbirlerine karşın, nükleer kazalar hususunda duyulan endişeler ve nükleer artıkların zararsız hale getirilmesinde karşılaşılan güçlükler, halk arasında gittikçe artan tepkilere yol açmaktadır.

Sonuç olarak nükleer santraller gerek dışa bağımlılık durumu ve gerekse yakıt sağlanması bakımından akaryakıtta göre daha güvensizdir. Bu nedenlerle ve kendi öz kaynak-